វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា
The NGO Forum on Cambodia
ធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីភាពប្រសើរឡើង

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨, លេខ: ០១

ថវិកាជាតិឆ្នាំ ២០០៩ គប្បីគាំទ្រដល់កសិករ

សេចក្តីផ្តើម

ការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាជាតិខាងមុខនេះទៅនឹងក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ទំនងជាភារៈកិច្ចដ៏លំបាកបំផុតមួយដែលមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលនៅក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុកំពុងជួបប្រទះនៅពេលនេះ។ ខណៈដែលតំណាងមកពីក្រសួងពាក់ព័ន្ធនានា និង ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុកំពុងចរចាវិភាជន៍ថវិកាសម្រាប់សេចក្តីព្រាងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០០៩ របាយការណ៍សង្ខេបថវិកានេះពិនិត្យមើលៈ ១) អាទិភាពដែលត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងវិស័យកសិកម្ម និងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទនៅក្នុងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ, ២) ការធ្វើវិភាជន៍ថវិកាទៅឱ្យវិស័យទាំងពីរនេះនៅក្នុងរយៈពេលបួនឆ្នាំកន្លងមក និង ៣) ចំណាយជាក់ស្តែងនៅក្នុងវិស័យទាំងពីរនេះ។

"ភាពក្រីក្រមានកម្រិតខ្ពស់នៅតំបន់ជនបទ ជាពិសេស នៅតំបន់ដាច់ស្រយាល"

"ប្រជាជនកម្ពុជាជាង ៨៥ ភាគរយរស់នៅតំបន់ជនបទ "
(ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ឆ្នាំ ២០០៦-២០១០)

របាយការណ៍សង្ខេបនេះនឹងបញ្ចប់ជាមួយនឹងការអំពាវនាវសុំឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលដែលគាំទ្រដោយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួន តម្រង់ទិសមូលនិធិសាធារណៈឱ្យបានកាន់តែច្រើនឡើងថែមទៀតនៅក្នុងច្បាប់ថវិកាជាតិឆ្នាំ ២០០៩ ដើម្បីជម្រុញវិស័យកសិកម្ម និង អភិវឌ្ឍន៍ជនបទ។

គោលនយោបាយនៃផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ និងកំណើនភាពសមស្របនៃគោលនយោបាយទាំងនេះពីឆ្នាំ ២០០៧មក

ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ (២០០៦-២០១០) ចែងយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីសារៈសំខាន់នៃវិស័យកសិកម្មដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រៈ "***ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម គឺជាកត្តាគន្លឹះសម្រាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ហើយក៏រួមចំណែកយ៉ាងច្រើននៅក្នុងកំណើនផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប និងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច។ ភាពក្រីក្រមានកម្រិតខ្ពស់នៅជនបទជាពិសេសនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល។ ប្រជាជនកម្ពុជាជាង ៨៥ ភាគរយរស់នៅតំបន់ជនបទ ហើយជាង ៦០ ភាគរយរស់នៅដោយពឹងផ្អែកលើកសិកម្ម ព្រៃឈើ និងនេសាទ។ ៧៥ភាគរយនៃគ្រួសារក្រីក្រ គឺជាគ្រួសារដែលមានមេគ្រួសារជាកសិករ***"។

ដោយសារតម្លៃអង្ករប្រភេទផ្សេងទៀតក៏បានឡើងថ្លៃពីរដងផងដែរ ផលចំណេញពីវិនិយោគសាធារណៈលើវិស័យកសិកម្មបានកើនឡើងយ៉ាងច្រើន។

ពីខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៧ ដល់ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨ តម្លៃអង្ករផ្កាខ្ញីពីខេត្តបាត់ដំបងបានឡើងថ្លៃ ១០៥ ភាគរយពី ១.៤៩១ រៀល ដល់ ៣.០៥៨ រៀលក្នុងមួយគីឡូក្រាម។ ដោយសារតម្លៃអង្ករប្រភេទផ្សេងទៀតក៏បានឡើងថ្លៃពីរដងផងដែរ ផលចំណេញពីវិនិយោគសាធារណៈលើវិស័យកសិកម្មបានកើនឡើងយ៉ាងច្រើន។ ថ្វីបើតម្លៃអង្ករបានធ្លាក់ចុះបន្តិចនៅក្នុងខែសីហាក្តី ក៏តម្លៃនេះទំនង

រូបភាពដោយ នៅ វណ្ណារិន

ជានឹងមិនត្រឡប់ទៅរកកម្រិតកាល ពីខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៧ ដែរ។

ហេតុនេះគ្រឿងលើកទឹកចិត្តវិនិយោគបានប្រែប្រួលជាអចិន្ត្រៃយ៍ដែលមានលក្ខណៈអំណោយផលចំពោះវិស័យកសិកម្ម និងការបង្កើនវិនិយោគសាធារណៈក្នុងឆ្នាំ ២០០៩ ជាលទ្ធផលនឹងនាំឱ្យមានការកែលម្អប្រព័ន្ធស្រោចស្រព លទ្ធភាពទទួលបានធាតុចូលកសិកម្មប្រកបដោយគុណភាពល្អ បរិក្ខារស្តុកទុក និងបរិក្ខារកែច្នៃ។ វិនិយោគទាំងនេះគឺសុទ្ធតែមានលក្ខណៈល្អសម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសកម្ពុជា។

ហិរញ្ញប្បទានវិនិយោគសាធារណៈលើវិស័យកសិកម្ម និងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ

"... កង្វះការផ្សារភ្ជាប់រវាងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ និង ថវិកាជាតិ... នៅតែជាឧបករណ៍គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់បំផុតរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល"

នៅពេលគិតគូរដោះស្រាយការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយទាំងនេះ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិគោរពតាមភាពសមហេតុផលនៃការគូសបញ្ជាក់ថា ដោយសារការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រគឺជាគោលដៅ នោះ ៦០ ភាគរយ នៃវិភាជន៍ថវិកានឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីជាផលប្រយោជន៍នៃតំបន់ជនបទ។ តារាង ៥.២ នៃផែនការយុទ្ធសាស្ត្រដែលលើកឡើងពីការធ្វើវិភាជន៍តាមវិស័យ កំណត់កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និងវិស័យកសិកម្មថា មានសារៈសំខាន់ក្រៃលែងដើម្បីការខិតខំសម្រេចបានគោលដៅខាងលើនេះ។ ប្រភពមូលនិធិសម្រាប់ចំណាយសាធារណៈនេះគឺទទួលបានមកពីចំណូលរដ្ឋាភិបាល និងជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍។

ក្នុងបរិបទកម្ពុជាដែលនៅក្នុងនោះ ព័ត៌មានសាធារណៈទាក់ទិននឹងការគ្រប់គ្រងធនធានសាធារណៈនៅមានកម្រិត ប្រភពព័ត៌មានសំខាន់ៗ គឺ: ១) ច្បាប់ថវិកាជាតិ ២) កម្មវិធីវិនិយោគសាធារណៈ ៣) ច្បាប់ទូទាត់ថវិកា ៤) តារាងប្រតិបត្តិការហិរញ្ញវត្ថុ និង ៥) ទិន្នន័យជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ពីក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា។ តារាងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២ អធិប្បាយដោយសង្ខេបនូវខ្លឹមសារនៃប្រភពទាំងប្រាំនេះ និង វាយតម្លៃអត្ថប្រយោជន៍នៃប្រភពទាំងនេះសម្រាប់ការឃ្លាំមើលចំណាយសាធារណៈ។

ថវិកាជាតិ: ចំណាយចរន្ត

រូបទី ១ បង្ហាញថានៅពេលដែលការធ្វើវិភាជន៍ថវិកាត្រូវបានកែតម្រូវតាមអតិផរណា គេពុំឃើញមាននិន្នាការច្បាស់លាស់ឆ្ពោះទៅកាន់ការធ្វើវិភាជន៍ថវិកាកាន់តែខ្ពស់សម្រាប់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទទេ។ រូបនេះក៏បង្ហាញផងដែរថាថវិកាចរន្តសម្រាប់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ត្រូវបានកាត់បន្ថយនៅក្នុងរយៈពេលពីរឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ មូលហេតុសំខាន់នៃការកាត់បន្ថយនេះ គឺកង្វះខាតការផ្សារភ្ជាប់រវាងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិទៅនឹងថវិកាជាតិដែលនៅតែជាឧបករណ៍គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចដ៏សំខាន់បំផុតរបស់រដ្ឋាភិបាល។ មូលហេតុមួយទៀត គឺអតិផរណាខ្ពស់ដែលគេមិនបានរំពឹងទុកជាមុនដែលបានកើនឡើងនៅក្នុងឆមាសទីពីរនៃឆ្នាំ ២០០៧ និងដែលបានបន្តចូលមកដល់ឆ្នាំ ២០០៨។ ថ្វីបើតម្លៃអង្ករ និងប្រេងចាប់ផ្តើមធ្លាក់ចុះក្នុងខែសីហាក្តីក៏តម្លៃទាំងនេះទំនងជានឹងនៅតែខ្ពស់។

រូបទី ១: ថវិកាចរន្តគិតជាលានដុល្លារអាមេរិក, គិតតាមថ្លៃឆ្នាំ ២០០៧

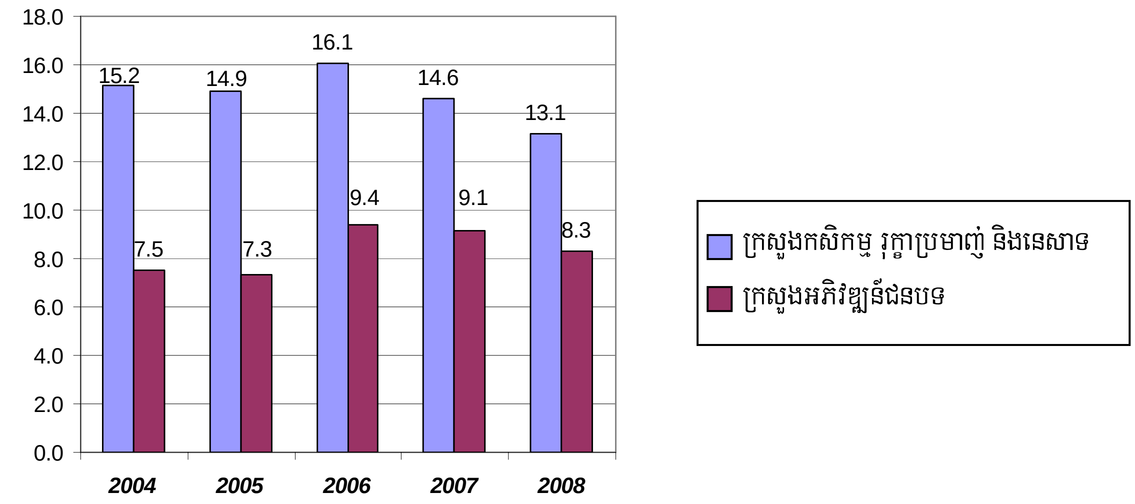

ជាទូទៅ ការអនុវត្តន៏ថវិកាចរន្តគឺល្អ និង មិនមានទាបជាង៩០ភាគរយឡើយក្នុងឆ្នាំ ២០០៥, ២០០៦, និង២០០៧។ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទបានចាយ ៩៧ ភាគរយនៃថវិកាចរន្តរបស់ខ្លួន ខណៈដែលក្រសួងអភិវឌ្ឍន៏ជនបទបានចាយ ៩៣ ភាគរយនៃថវិកាចរន្តរបស់ខ្លួន។ ចំណុចមួយដែលគួរឱ្យកត់សម្គាល់គឺថាស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលផ្សេងទៀតបានចាយលើសថវិកាចរន្តរបស់ខ្លួនរាល់ឆ្នាំនៅក្នុងរយៈពេលបួនឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ ទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបានចាយ ៤៣ ភាគរយលើសវិភាជន៏ថវិកាចរន្តរបស់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ និង ៩១ ភាគរយលើសវិភាជន៏ថវិកាចរន្តដែលបានគ្រោងក្នុងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០០៧។

ថវិកាជាតិ: ចំណាយមូលធន

ខណៈដែលថវិកាចរន្តត្រូវបានធ្វើហិរញ្ញប្បទានភាគច្រើនពីចំណូលក្នុងស្រុក ថវិកាមូលធនត្រូវបានធ្វើហិរញ្ញប្បទានភាគច្រើនពីជំនួយបរទេស។ រូបទី ២ បង្ហាញថាពុំមាននិន្នាការច្បាស់លាស់ទេ ឆ្ពោះទៅកាន់ការធ្វើវិភាជន៏ថវិកាមូលធនកាន់តែខ្ពស់ឡើងសម្រាប់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និង ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៏ជនបទ។ ផ្អែកលើរូបនេះ គេឃើញច្បាស់ថា នៅពេលកែតម្រូវតាមអតិផរណា ថវិកាមូលធនឆ្នាំ ២០០៨ សម្រាប់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ តាមពិតទៅបានត្រឡប់ទៅរកកម្រិតឆ្នាំ ២០០៥ វិញ។ ថវិកាមូលធនដែលត្រូវបានវិភាជសម្រាប់ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៏ជនបទមានស្ថេរភាពសម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៤–២០០៧ ហើយមានការធ្លាក់ចុះច្រើនក្នុងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០០៨។

រូបទី ២: ថវិកាមូលធនគិតជាលានដុល្លារអាមេរិក, គិតតាមថ្លៃ ឆ្នាំ ២០០៧

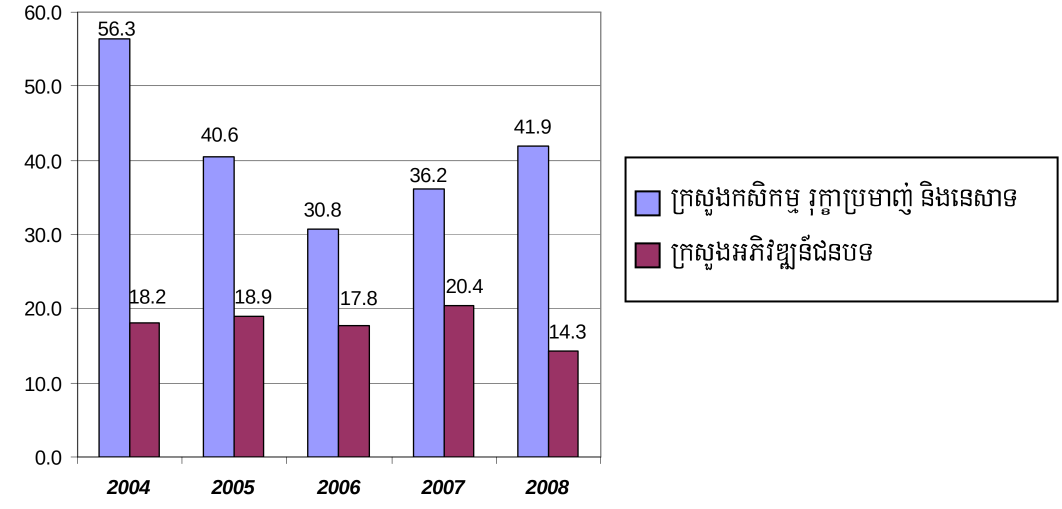

ក្រៅពីកង្វះខាតនៃការបង្កើនថវិការបស់ខ្លួន ការអនុវត្តន៍គម្រោងមូលធននានាដោយក្រសួងទាំងពីរ គឺមានបញ្ហា។ ដូចមានបង្ហាញជូននៅក្នុង**រូបទី ៣** ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និង ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ មានលទ្ធភាពចាយតាមលំដាប់រៀង១ខ្លួនបានត្រឹមតែ ៥០ ភាគរយ និង ៧៤ ភាគរយប៉ុណ្ណោះនៃថវិកាមូលធនរបស់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ២០០៧។ ដោយសារសេចក្តីត្រូវការវិនិយោគសាធារណៈនៅតំបន់ជនបទគឺខ្ពស់ រាជរដ្ឋាភិបាល និង ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួនគប្បីដោះស្រាយជាបន្ទាន់នូវមូលហេតុនៃការចាយមិនគ្រប់នេះ។

គេចាំបាច់ត្រូវកត់សម្គាល់ថាពុំមានទិន្នន័យអំពីចំណាយមូលធនដោយក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ និងក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទទេសម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៦ និង ២០០៧ ការគណនាការអនុវត្តថវិកាមូលធន គឺផ្អែកលើទិន្នន័យអនុវត្តន៍ដែលបានចេញផ្សាយក្នុងច្បាប់ថវិកាជាតិឆ្នាំ ២០០៧ និង ឆ្នាំ ២០០៨។ ថ្វីបើទិន្នន័យទាំងនេះគឺជាទិន្នន័យបឋមក្តីក៏រាជរាជរដ្ឋាភិបាលនៅមិនទាន់បានបញ្ចេញទិន្នន័យណាដែលបង្ហាញការអនុវត្តខុសគ្នាពីទិន្នន័យដែលត្រូវបានបង្ហាញជូនក្នុងរូបទី ៣ នេះទេ។

រូបទី ៣: ការអនុវត្តន៍ថវិកាមូលធន

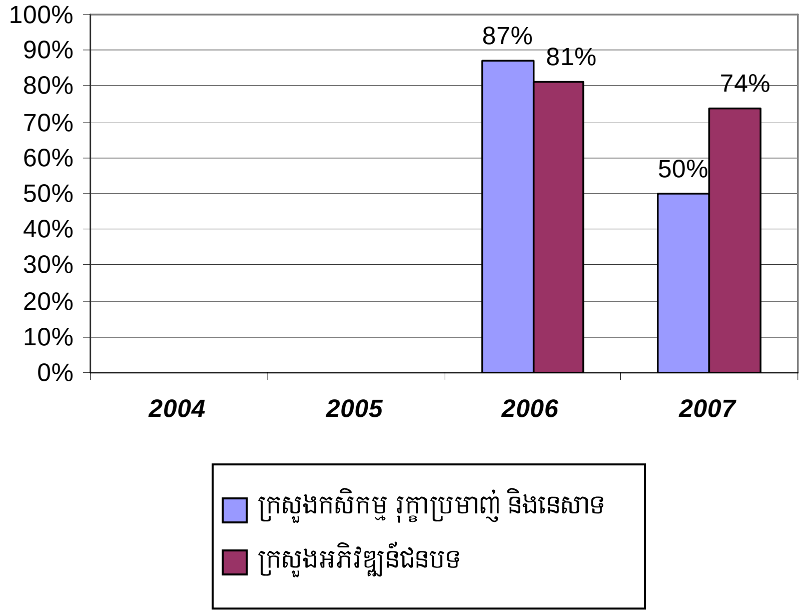

"...២០០៨ ថវិកាមូលធនឆ្នាំ២០០៨សម្រាប ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ តាម ពិតបានត្រឡប់ទៅរកកម្រិតឆ្នាំ២០០៥ វិញ។"

"ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទមានលទ្ធភាពចាយ តាមលំដាប់រៀង១ខ្លួនបានត្រឹមតែ៥០ ភាគរយ និង ៧៤ ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះនៃថវិកាមូលធន របស់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ ២០០៧។"

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និង អនុសាសន៍

នៅក្នុងរយៈពេលប្រាំឆ្នាំចុងក្រោយនេះរាជរដ្ឋាភិបាលនៅមិនទាន់អាចប្រែក្លាយការប្តេជ្ញាចិត្តដ៏មុតមាំខាងគោលនយោបាយរបស់ខ្លួនចំពោះកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ជនបទឱ្យក្លាយទៅជាគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ជាក់ស្តែង។ ទិន្នន័យស្តីពីការធ្វើវិភាជន៍នៅក្នុងច្បាប់ថវិកាជាតិ និងទិន្នន័យតិចតួចស្តីពីការអនុវត្តថវិកាបង្ហាញថា វិនិយោគសាធារណៈមិនបានកំណត់កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ជនបទជាអាទិភាពទេដែលពន្យល់យ៉ាងហោចណាស់មួយផ្នែកដែរនូវល្បឿនជាមធ្យមនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជា។

ច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០០៩ គឺជាឱកាសមួយ សម្រាប់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាធ្វើការចាប់ផ្តើម ជាក់ស្តែងដើម្បីកែប្រែនិន្នាការនៃវិនិយោគ មិនគ្រប់គ្រាន់នៅតំបន់ជនបទ និង ព្យាយាម ឆ្ពោះទៅកាន់គោលដៅដែលបានប្រកាសដោយ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួង កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ កាលពីថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៨ ថា: "ប្រទេសកម្ពុជានឹងអាចផលិត ស្រូវបានប្រាំបីលានតោនសម្រាប់ការនាំចេញ រៀងរាល់ឆ្នាំ នៅឆ្នាំ ២០១៥។"

ដល់ពេលហើយ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាល ដោយមានការជួយគាំទ្រពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួនត្រូវផ្តាច់ខ្លួនពីនិន្នាការនេះ និងវិនិយោគមូលនិធិសាធារណៈកាន់តែច្រើនឡើងទៅលើការអភិវឌ្ឍតំបន់ជនបទដែលផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ច្រើនបំផុតជូនដល់ប្រជាជនក្រីក្រ។ សម្រាប់អ្នកធ្វើគោលនយោបាយ និងសេចក្តីសម្រេចចិត្តនៅក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលគប្បីមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់ថា តម្លៃខ្ពស់នៃអង្ករបង្កើនផលចំណេញសេដ្ឋកិច្ចពីវិនិយោគលើវិស័យកសិកម្ម និងអាចស្រោចស្រង់ប្រជាជនក្រីក្រជាច្រើននៅតាមតំបន់ជនបទឱ្យចាកផុតពីភាពក្រីក្រ។ ច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០០៩ គឺជាឱកាសមួយសម្រាប់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាធ្វើការចាប់ផ្ដើមជាក់ស្ដែង ដើម្បីកែប្រែនិន្នាការនៃវិនិយោគមិនគ្រប់គ្រាន់នៅតំបន់ជនបទ និងព្យាយាមឆ្ពោះទៅកាន់គោលដៅដែលបានប្រកាសដោយរដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ កាលពីថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៨ ថាៈ "*ប្រទេសកម្ពុជានឹងអាចផលិតស្រូវបានប្រាំបីលានតោនសម្រាប់ការនាំចេញរៀងរាល់ឆ្នាំនៅឆ្នាំ២០១៥*"[១] ។ ការដាក់សំណើសុំកម្មវិធីជំនួយស្បៀងអាហារដែលមានទឹកប្រាក់ចំនួន ៣៨ លានដុល្លារអាមេរិក ជូនធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី[២] ដែលរួមមានសមាសភាគមួយដើម្បីបង្កើនផលិតកម្មស្បៀងអាហារក្នុងស្រុកគឺជាការចាប់ផ្ដើមគួរឱ្យសង្ឃឹមមួយ ហើយកម្មវិធីច្រើនថែមទៀតដែលលើកស្ទួយផលិតកម្មខ្នាតតូចចាំបាច់គួរត្រូវផ្ដួចផ្ដើម។

វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា សូមអំពាវនាវដល់អ្នកធ្វើគោលនយោបាយ និងសេចក្ដីសម្រេចចិត្តទាំងអស់សូមផ្លាស់ប្តូរនិន្នាការកន្លងមក និងខិតខំធានាឱ្យបានប្រាកដថាច្បាប់ថវិកាជាតិឆ្នាំ ២០០៩ ពិតជាគាំទ្រកសិករតូចតាចឱ្យបានច្បាស់លាស់។

<u>សេចក្ដីសង្ខេប</u>

- **តំបន់ជនបទកម្ពុជាមិនមែនក្រទេ ប៉ុន្តែ ប្រជាជនកម្ពុជាដែលរស់នៅជនបទទេគឺក្រ។**
- **វិនិយោគសាធារណៈលើការអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ មានលក្ខណៈទាបក្នុងរយៈពេលកន្លងមក។**
- **តម្លៃស្រូវខ្ពស់ បានបង្កើនចំណេញពីវិនិយោគសាធារណៈលើវិស័យកសិកម្ម។**

- **ដល់ពេលហើយសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរៈ ថវិកាជាតិឆ្នាំ ២០០៩ គប្បីគាំទ្រកសិករឱ្យបានច្បាស់លាស់។**

<u>ដើម្បីព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទងៈ</u>

វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្ដីពីកម្ពុជា

គម្រោងថវិកាជាតិ

ទូរស័ព្ទៈ (៨៥៥) ២៣ ២១៤ ៤២៩ លេខបន្ត ១០៧

អ៊ីម៉ែលៈ ngoforum@ngoforum.org.kh

គេហទំព័រៈ www.ngoforum.org.kh

ក្នុងស្មារតីជួយលើកកំពស់តម្លាភាពអោយកាន់តែច្រើន វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជាសូមសំណូមពរដល់អ្នកអានដែលមានឯកសារ និង/ឬ ព័ត៌មានដែលគួរតែត្រូវផ្សព្វផ្សាយទៅកាន់សាធារណៈជនកម្ពុជាអោយបានដឹង សូមធ្វើការទាក់ទងមកយើងខ្ញុំតាមព័ត៌មានខាងលើ។

[១] សារព័ត៌មាន ស៊ីនហួ ថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨។

[២] កាសែតខែមបូឌៀដេលី ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨។

ឧបសម្ព័ន្ធ ១: ទិន្នន័យដែលបានប្រើ

	២០០៣	២០០៤	២០០៥	២០០៦	២០០៧	២០០៨
សន្ទស្សន៍តម្លៃទំនិញប្រើប្រាស់	១០០.០	១០៥.៤	១១០.៦	១១៥.៨	១៣៤.៧	១៦៥.៧
អតិផរណា តាមវិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ		៥.៤%	៥.០%	៤.៧%	១៦.៣%	២៣.០*%
អត្រាប្តូរប្រាក់ (រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិក)**	៣.៩៧៩	៤.០១៩	៤.០៩៧	៤.១០៧	៤.០៧៣	៤.១០០

* ព្យាករណ៍ដោយអង្គភាពពិសេសអ្នកសេដ្ឋកិច្ច របាយការណ៍ប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៨។

**អត្រាប្តូរប្រាក់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (រៀល/ដុល្លារអាមេរិក), សំរាប់ឆ្នាំ ២០០៨ អត្រាប្តូប្រាក់យោងតាមអត្រាដែលប្រើនៅក្នុងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០០៨

វិភាជន៍ថវិកាចរន្ត (លានដុល្លារអាមេរិក)

	២០០៤	២០០៥	២០០៦	២០០៧	២០០៨
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ	១១.៩	១២.២	១៣.៨	១៤.៦	១៦.២
ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ	៥.៩	៦.០	៨.១	៩.១	១១.៧

គណនាចេញពីច្បាប់ថវិកាជាតិ, រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ចំណាយចរន្តជាក់ស្តែង (លានដុល្លារអាមេរិក)

	២០០៤	២០០៥	២០០៦	២០០៧	២០០៨
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ	៩.៦	១១.៥	១៣.៦	១៤.២	-
ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ	៤.១	៥.៤	៧.៣	៨.៥	-

គណនាចេញពីរបាយការណ៍តារាងប្រតិបត្តិការហិរញ្ញវត្ថុ, ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

វិភាជន៍ថវិកាមូលធន (លានដុល្លារអាមេរិក)

	២០០៤	២០០៥	២០០៦	២០០៧	២០០៨
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ	៤៤.១	៣៣.៣	២៦.៥	៣៦.២	៥១.៥
ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ	១៤.២	១៩.៥	១៥.៣	២០.៤	១៧.៦

គណនាចេញពីច្បាប់ថវិកាជាតិ, រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ចំណាយមូលធនជាក់ស្តែង (លានដុល្លារអាមេរិក)

	២០០៤	២០០៥	២០០៦	២០០៧	២០០៨
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ			២៣.១	១៨.១	
ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ			១២.៤	១៥.១	

គណនាចេញពីច្បាប់ថវិកាជាតិ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា[៣]

[៣] តួលេខទាំងនេះត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាទិន្នន័យបឋមដោយក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ប៉ុន្តែ តួលេខចុងក្រោយអំពីចំណាយមូលធន ជាក់ស្តែងគឺមិនទាន់មានទេ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ពុំមានតួលេខអំពីចំណាយមូលធនទេនៅក្នុងច្បាប់ថវិកា ឬ ច្បាប់ទូទាត់ថវិកា។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៦ និង ២០០៧ ច្បាប់ទូទាត់ថវិកានៅមិនទាន់បានរៀបចំនៅឡើយ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ២: ប្រភពព័ត៌មានស្តីពីចំណាយសាធារណៈ

ប្រភព	ខ្លឹមសារ / យោបល់
១) ច្បាប់ថវិកាជាតិ	ការធ្វើវិភាជន៍ថវិកាចរន្ត និងថវិកាមូលធនតាមក្រសួង ។ ការប៉ាន់ស្មានលើថវិកាចរន្ត និងថវិកាមូលធនតាមក្រសួងនៃឆ្នាំមុន ។ - កំណត់សម្គាល់ ១: រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមិនបញ្ចេញតួលេខចុងក្រោយអំពីចំណាយជាក់ស្តែងឱ្យបានទាន់ពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានអំពីវដ្តថវិកា ។
២) កម្មវិធីវិនិយោគសាធារណៈ (PIP)	ការធ្វើវិភាជន៍គម្រោងកំពុងដំណើរការ (ជំនួយមូលធន និងបច្ចេកទេស) តាមក្រសួងដែលត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងថវិកាជាតិតាំងពីឆ្នាំ ២០០៧ ។ បញ្ជីគម្រោងត្រៀមដែលមានអាទិភាពខ្ពស់ ។
៣) ច្បាប់ទូទាត់ថវិកា	ការពិនិត្យមើលជារួមលើចំណាយចរន្តប្រៀបធៀបនឹងចំណាយចរន្តដែលបានគ្រោងតាមក្រសួងក្នុងច្បាប់ថវិកា ។ ការពិនិត្យមើលជារួមលើចំណាយមូលធនប្រៀបធៀបនឹងចំណាយមូលធនដែលបានគ្រោងក្នុងច្បាប់ថវិកា ។ - កំណត់សម្គាល់ ១: តួលេខនៃចំណាយមូលធនដែលបានគ្រោងក្នុងច្បាប់ថវិកាមិនមែនសុទ្ធតែដូចគ្នានឹងតួលេខនៅក្នុងច្បាប់ទូទាត់ថវិកាទេ ។ ជួនកាល គេមិនឃើញមានព័ត៌មានស្តីពីចំណាយសម្រាប់ក្រសួងមួយចំនួន ។ - កំណត់សម្គាល់ ២: ក្នុងឆ្នាំខ្លះ គេមិនឃើញមានការបែងចែកចំណាត់ថ្នាក់ចំណាយមូលធនតាមក្រសួងឡើយ ។ - កំណត់សម្គាល់ ៣: ច្បាប់ទូទាត់ថវិកាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៦ និង២០០៧ នៅមិនទាន់មាននៅឡើយ ។
៤) តារាងប្រតិបត្តិការហិរញ្ញវត្ថុ (TOFE)	ការពិនិត្យមើលជារួមលើចំណាយចរន្តប្រៀបធៀបនឹងចំណាយចរន្តដែលបានគ្រោងតាមក្រសួងក្នុងច្បាប់ថវិកា ។ ការពិនិត្យមើលជារួមលើចំណាយមូលធនប្រៀបធៀបនឹងចំណាយមូលធនដែលបានគ្រោងក្នុងច្បាប់ថវិកា ។ - កំណត់សម្គាល់ ១: តួលេខនៃចំណាយមូលធនដែលបានគ្រោងក្នុងច្បាប់ថវិកា មិនមែនសុទ្ធតែដូចគ្នានឹងតួលេខនៅក្នុងច្បាប់ថវិកាទេ ។ ជួនកាល គេមិនឃើញមានព័ត៌មានស្តីពីចំណាយសម្រាប់ក្រសួងមួយចំនួន ។
៥) មូលដ្ឋានទិន្នន័យជំនួយពីក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា	ការពិនិត្យមើលជារួមលើគម្រោង/កម្មវិធីពីដៃគូរអភិវឌ្ឍន៍ ។ - កំណត់សម្គាល់ ១: មូលដ្ឋានទិន្នន័យរបស់ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាពុំអាចប្រើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់គោលបំណងឃ្លាំមើលដោយសារវាមិនត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងថវិកាជាតិ ឬកម្មវិធីវិនិយោគសាធារណៈ ។ ថ្វីបើគម្រោងមួយចំនួនដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យរបស់ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងគម្រោងនៅក្នុងកម្មវិធីវិនិយោគសាធារណៈក្តី ក៏គេពុំឃើញមានប្រព័ន្ធផ្សារភ្ជាប់គ្នារវាងប្រព័ន្ធទិន្នន័យទាំងពីរ ហើយប្រព័ន្ធទាំងពីរនេះហាក់បីដូចជាដំណើរការជាប្រព័ន្ធពីរផ្សេងគ្នា ។

ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយផ្សេងទៀតពីគម្រោងថវិកាជាតិនៃវេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា:

- ការវិភាគការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០០៧ និងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០០៨, ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៨។
- សៀវភៅណែនាំអំពីថវិកាជាតិ, ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧។
- ថវិកាជាតិកម្ពុជា និងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍: ប្រែក្លាយគោលនយោបាយឱ្យក្លាយទៅជាសកម្មភាព, កំណត់ជាអាទិភាពនូវថវិកាសំរាប់វិស័យអាទិភាពនានា!!, ការឃ្លាំមើលការអភិវឌ្ឍនៅកម្ពុជា (Cambodia Development Watch) ឆ្នាំទី ៣ ច្បាប់លេខ ១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧។
- "ថ្លៃចំណាយ ធនធាន និង ការធ្វើកម្មវិធី", ឯកសារជំហរអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្តីពីការអភិវឌ្ឍកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៦។ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៧ (ការឃ្លាំមើលសូចនាករតាមដានរួម និងការអនុវត្តផែនការយុទ្ធសាស្រ្តអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ឆ្នាំ ២០០៦-២០១០)
- បញ្ហាប្រឈមនានានៅក្នុងច្បាប់ថវិកាជាតិដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ, ការឃ្លាំមើលការអភិវឌ្ឍនៅកម្ពុជា (Cambodia Development Watch) ឆ្នាំទី ២ ច្បាប់លេខ ២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦។